

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus,

Uit de grote kring van leerlingen kiest Jezus er 12 om apostel te worden: uitgezonden. Mensen die door Jezus worden uitgezonden om het Evangelie van het Koninkrijk van Gods vrede te verkondigen in woord en daad. Met z'n twaalf vertegenwoordigen zij de 12 stammen van Israël. En net als bij Israël is het hun zending niet alleen gericht op zichzelf, maar ook om de hele wereld te betrekken bij de weg van God met Israël. Want het gaat God in Jezus om heel de aarde en heel de wereld.

Dat is de missie van de 12 apostelen. Die verkiezing maakt hen niet tot superieure mensen en verheft hen niet boven andere leerlingen uit. Nee die verkiezing is een opdracht die hen niet als Jezus zal brengen bij de mensen aan de onderkant en tegenover de machtigen. De verkiezing geschiedt op een berg. In de Bijbel is de berg bij uitstek de plaats van ontmoeting tussen God en mens. De plaats waar de mens tot God bidt om moed en kracht, om troost en hoop. Plaats waar de mens van Godswege zijn opdracht krijgt om als mens van God op weg te gaan naar een land, naar een Koninkrijk, waarin het goede leven in vrede liefde en recht kan gedijen.

Maar op de berg mogen ze niet blijven. Ze mogen niet in hoger sferen blijven vertoeven. Ze moeten naar beneden, naar het gewone alledaagse leven te midden van mensen. Ze mogen zich niet afsluiten van de wereld en zich boven mensen verheffen.

Nee, ze moeten naar beneden, naar de massa's, naar de menigten. Want daar ligt hun missie. En daar bidden wijst Jezus hen daartoe de weg: de weg van het Koninkrijk van vrede. Ze worden geroepen om met Jezus keuzes te maken. Keuzes die bepalend zijn voor hun leven. Keuzes met het oog op het leven en het goede en wat tot zegen is onder mensen.

Over die keuzes gaat het in de zg. Veldrede van Jezus. De variant van Lukas op de Bergrede van Mattheus. En dat onderricht begint net als bij Mattheus met een aantal zaligsprekingen. Maar Lukas voegt er ook een aantal wee-spreuken aan toe om te onderstrepen dat het om beslissende keuzes gaat. Voor het leven en tegen wat leven de dood aandoet, voor het goede, dat leven en samenleven tot iets goeds maakt en tegen het kwaad, dat het leven en samenleven bedreigt en verziekt.

In de zaligsprekingen en wee-spreuken concretiseert en actualiseert Jezus de Wet van God en houdt HIJ zijn leerlingen keuze voor, ja roept HIJ hen op te kiezen voor de zwaksten, voor de kwetsbaren, voor de aan de rand en over de rand. Wat bij Lukas opvalt is de directheid en concreetheid. Hij gaat direct in op de werkelijkheid van de wereld met zijn schrille tegenstellingen tussen armen en rijken, tussen honger en overvloed, tussen het leven als een tranendal en leven waarin het geluk je toelacht.

En is dat niet nog steeds de grote tegenstelling in onze wereld die tussen arm en rijk. Ook in ons welvarende land zie je de tegenstellingen tussen arm en rijk toenemen. Je ziet het aan de toeloop naar de voedselbanken, aan de toename van mensen, die in schulden gevangen zitten. Aan de discussies overbelasting op vermogen; In het nieuwe kabinet zit nu zelfs een minister voor armoedebestrijding. En wereld wide blijven we horen van hongersnooden met ontelbaar vele slachtoffers. Wat dat betreft is het Evangelie akelig actueel.

Jezus roept in de zaligsprekingen en wee-spreuken op keuzes te maken met het oog op die tegenstellingen, om partij te kiezen. De zaligsprekingen zijn niet bedoeld als goedkope genade of goedkope troost voor mensen in uitzichtloze en troosteloze situaties. Zo van 'stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw' Nee, niet stil maar - Jezus houdt zijn mond niet als Hij onrecht ziet. Hij doet zijn mond open en klaagt onrecht aan. Nee, niet 'wacht maar' -Jezus neemt geen afwachtende houding aan tegenover onmenselijkheid. Jezus praat zichzelf geen machteloosheid aan. Jezus zegt niet: het zal mijn tijd wel duren, zo is het nu eenmaal. Nee Jezus gaat er tegen in, want Hij gelooft ten volle in de macht van Gods liefde en in de kracht van Gods Genade, in de realiteit van Gods Belofte van het Koninkrijk van vrede. Inderdaad : alles zal nieuw worden. Maar niet door te stil te zijn en af te wachten.

Jezus kiest partij voor de armen, de hongerenden, voor wie het leven een tranendal is. Ook zij hebben recht op een menswaardig bestaan op Gods aarde. Ook voor hen wil God het goede leven. En daarvoor wil Jezus op deze aarde en in de samenleving ruimte scheppen. Hij nodigt de armen uit aan tafel, Hij roept rijken op hun rijkdom te delen. Hij maakt dat Koninkrijk al concreet zichtbaar in tekenen. Jezus kiest niet voor de armen, omdat het betere mensen zouden zijn. Maar omdat zij een leven hebben, dat nauwelijks leven te noemen is: eerder een hel, een bittere strijd om het naakte bestaan. Nergens in de Bijbel vind je een verheerlijking van armoede, van armen. Er is niets zaligs aan armoede.

Integendeel hun lot wordt in de Bijbel als ellendig getekend. En in het verhaal van God met mensen wordt ons telkens weer verteld van Gods inzet voor het leven van de armen, opdat zij hun ellendig en armzalig bestaan te

boven zullen komen. Want armoe zou er niet mogen zijn op een wereld, die vol is van gaven, die het leven tot iets goeds zeer goeds kunnen maken voor iedereen. Armoe en honger wordt in de Bijbel geen lot genoemd, geen pech, maar onrecht. Voor de armen en de hongerenden is het leven een tranendal. Het lachen is hen vergaan. Daar hebben ze gewoon de kracht niet toe. Het leven is één doffe ellende. Elke seconde van je leven wordt je er mee geconfronteerd en je kunt nauwelijks aan iets anders denken. Denk maar aan interviews met gedupeerde ouders van de kindertoeslagenaffaire. Je hoort hoe ze steeds verder weg zakken in ellende en verdriet. Maar Jezus zoekt hen juist op en wil hun tranen afwissen. Hen wil Hij oprichten uit de diepte naar het leven. Voor hun levensvreugde wil Hij zich inzetten. Concreet en praktisch.

Tot die keuze, tot die inzet roept Jezus zijn leerlingen en volgelingen op. Maar Hij weet ook - uit eigen ervaring en de ervaring van de profeten van weleer – dan je dan ook te maken krijgt met tegenwerking, tegenstand, met onderdrukking soms. Mensen die zich daadwerkelijk inzetten voor armoedzaaiers en hongerlijders en daadwerkelijk strijden tegen het onrecht van honger en armoede krijgen soms te maken met haat en smaad, worden tegengewerkt en uitgestoten, op de vlucht gejaagd of nog erger. Het is maar al te vaak het lot van mensen die opkomen voor mensenrechten in ons leven en samenleven

En daar is op zich niets zaligs aan. Maar het is wel de weg, de goede weg, die God ons in zijn woord wijst. Een uitweg uit de ellende, het tranendal van armoe en honger. Die inzet is zalig, de moeite waard, want het gaat om de levensvreugde van de armzaligen, om het bevrijdende lachen van wie hun ellende en verdriet te boven komen. Maar die keuze voor kan niet zonder een keuze tegen. Die inzet voor kan niet zonder strijd tegen de machten en krachten, die de tegenstellingen tussen arm en rijk, tussen honger en overvloed in stand houden. Daarom roept Jezus ook op tegen een keuze tegen.

En dat doet Hij in zijn wee-spreuken. Die wee-spreuken roepen onze ergernis op. Wee de rijken en verzadigden. Had Jezus het niet wat genuanceerder kunnen zeggen. Misschien is het wel goed, die ergernis. Misschien leidt die ergernis wel tot een kritische bezinning op onszelf. Is dat niet wat Jezus met die wee-spreuken wil bereiken?

Kijk, op zich zijn rijkdom, overvloed, lachen, iets bereiken in je leven ook bijbels goede en zegenrijke zaken, waar mensen zich niet voor hoeven te schamen. De zegen van Rijkdom en Overvloed wordt ons getekend in de rijkdom en overvloed van het Beloofde Land, waar ieder onder zijn eigen wijnstok en vijgenboom zit te genieten van het goede leven. En zo mogen ook wij best genieten van de Rijkdom en de overvloed in ons deel van de wereld.

Maar daarbij moeten wij wel bedenken, dat die zegen van Rijkdom en overvloed van Godswege is bedoeld voor allen. Allen mogen delen in de rijkdom en overvloed van Gods aarde. En dan zijn wij vaak niet thuis. Als het om geven en delen gaat, gaat het vaak mis en zijn mensen daartoe niet werkelijk bereid. Mensen die rijk zijn en in overvloed leven willen vaak koste wat kost alles voor zichzelf houden, ja ze willen nog meer van hetzelfde en zijn vaak niet bereid te delen met wie niet hebben. Wat kruimels willen ze wel afstaan – want we zijn toch fatsoenlijke mensen, nietwaar? – maar voor het overige moeten die armoedzaaiers en hongerlijders maar voor zichzelf zorgen.

Dat is de kritische vraag, die Jezus met zijn wee-spreuken oproept: wat doen wij met die op zich goede en gezegende zaken als rijkdom en overvloed. Zien wij die Rijkdom en overvloed als eigen verdienste en houden we daar krampachtig aan vast voor ons zelf of zien wij die rijkdom en overvloed als een geschenk om te delen met wie niet hebben, zoals Jezus in zijn leven gaf en deelde. Zo zijn de wee-spreuken niet zozeer gericht tegen rijken, maar gericht tegen mensen, die hun tegoeden en overvloeden niet willen delen met wie tekort hebben en tekort komen; gericht tegen mensen, die honger en armoede niet zien als onrecht, dat opgeheven moet worden maar als een lot dat mensen nu eenmaal treft of – wat nog erger is – als eigen schuld.

In zijn wee-spreuken roept Jezus de rijken en in overvloed levenden op om kritisch naar zichzelf te kijken. Een oproep om zich vanuit de mogelijkheden van de eigen positie in te zetten in de strijd tegen armoede en honger en niet te worden als valse profeten, die de armen van alles beloven en mooie woorden spreken, maar in werkelijkheid niets aan de situatie van onrecht willen veranderen.

Natuurlijk die verandering is geen gemakkelijke zaak. De Bijbel is ook een realistisch boek en heeft er weet van hoe moeilijk het is armoe en honger te bestrijden, laat staan die de wereld uit te helpen. Maar dat is wel wat God met mens en wereld op het oog heeft en in zijn zaligsprekingen en wee-spreuken roept Jezus ons in Gods Naam op daar naar onze mogelijkheden een concrete en daadwerkelijke bijdrage aan te leveren.

Want wij leven van de Belofte dat er andere tijden komen,
Wanneer God ons thuisbrengt uit onze ballingschap
in het Koninkrijk van zijn vrede.
Dan zullen we zingen, lachen en gelukkig zijn
Wat zal dat Zalig zijn !

Amen.

